

‘Ctgb wil meetellen in Europa’

Directeur Bart Bosveld is optimistisch

De afgelopen paar jaar waren lastig voor het Ctgb. Dat kwam met name door capaciteitsproblemen, aldus directeur Bart Bosveld. Een recent klantonderzoek liet slechte cijfers zien. Het Ctgb wil er hard aan werken om deze cijfers te verbeteren en om Europees mee te tellen. Dat moet kunnen, aldus Bart Bosveld.

“In maart 2009 ben ik directeur geworden van het Ctgb. Terugkijkend op mijn eerste drie jaar kan ik constateren dat het een bewogen tijd is geweest. Er is veel gebeurd. Door het van kracht worden van Verordening 1107/2009 is de uitvoering van het toelatingsbeleid sterk Europees geworden. Dat is een belangrijke verandering”, zegt Bart Bosveld.

Vóór de Verordening kende de uitvoering van het toelatingsbeleid een ‘gedwongen winklenering’: voor een toelating in Nederland moest de aanvrager altijd bij het Ctgb zijn. Met de Verordening heeft de zonale procedure zijn intrede gedaan, waardoor aanvragers voor de basisbeoordeling een toelatingsinstantie binnen de zone kunnen kiezen. Alleen voor het nationaal-specifieke stuk kan men niet om de betreffende nationale toelatingsinstantie heen.

“Met de komst van de zonale procedure hebben wij als Ctgb een keuze moeten maken voor wat betreft de positie die we willen innemen. Willen we een rol spelen in de basisbeoordelingen? Of willen we ons alleen richten op het nationaal-specifieke stuk en de basisbeoordeling aan andere instanties overlaten? We hebben voor het eerste gekozen. Het Ctgb wil een belangrijke rol spelen in de basisbeoordeling en het toelatingsbeleid binnen Europa.”

Structuurwijziging

“Die keuze betekent wel dat het Ctgb moet aansluiten bij wat er van een toelatingsinstantie wordt verlangd”, vervolgt Bart Bosveld. “Zowel inhoudelijk als procesmatig. Om dit te kunnen realiseren, heeft

het Ctgb een structuurwijziging ondergaan. Klantgerichtheid is een belangrijke rol gaan spelen.”

Ook wil het Ctgb voldoende flexibiliteit bieden om de wisselende werkstromen te kunnen opvangen. “Die werkstromen moeten een zekere mate van voorspelbaarheid hebben, zodat we hierop tijdig kunnen inspelen door het plannen van de beoordelingscapaciteit. De nieuwe afdeling marketing & relatiebeheer en het account management spelen hierin een belangrijke rol.”

Klantonderzoek

Hebben deze veranderingen hun vruchten afgeworpen? “Een graadmeter daarvoor is ons tweejaarlijkse klantonderzoek”, antwoordt Bart Bosveld. “Het meest recente klantonderzoek heeft in het najaar van 2011 plaatsgevonden. Helaas blijkt dat de klanttevredenheid niet is verbeterd ten opzichte van het onderzoek in 2010”, zegt Bart Bosveld.

In het klantonderzoek van najaar 2011 scoort het Ctgb voor de algemene tevredenheid, meedenken met de klant, snelheid van handelen, tijdsduur toelating middel en voor productiviteit nog onvoldoendes.

“We hadden wel rekening gehouden met niet al te hoge scores, omdat het klantonderzoek plaatsvond in een lastige periode voor het Ctgb. We zaten met diverse zaken in de knel. Het meest ingrijpende was de structuurverandering, die begin 2011 doorgevoerd is. Dit werkt eerst tegen je voordat je resultaten boekt: veel mensen zaten op een nieuwe plek en voor sommige functies hadden we vacatures. Het is erg moeilijk geweest om die vacatures te vul-



Bart Bosveld: “Nederland is erbij gebaat dat het Ctgb binnen Europa meetelt. Doe je dat niet, dan stel je je afhankelijk op en kun je alleen maar volgen.”

En daar valt nog meer winst te behalen.”

Capaciteit uitgebreid

Ondanks de resultaten van het laatste klantonderzoek is Bart Bosveld voor de komende tijd behoorlijk optimistisch gestemd. “We hebben onlangs onze capaciteit fors kunnen uitbreiden. Er zijn 18 medewerkers bijgekomen, waarvan de meesten werkzaam zijn in het primair proces. Daarmee hebben we een flinke slag geslagen.”

Hiermee wil het Ctgb voldoende capaciteit hebben om de zonale toelatingsaanvragen aan te kunnen. “In ons werkplan voor 2012 houden we rekening met 30 zonale aanvragen. Die kunnen we ook aan. Dat willen we in 2013 uitbreiden naar 50. En in 2014 naar 60. Komen er meer aanvragen dan we aankunnen, dan moeten we doorverwijzen naar andere toelatingsinstanties binnen de zone. Anders halen we de Europees voorgeschreven, strenge doorlooptijden niet.”

De resultaten van het laatste klantonderzoek doen niets af aan de ambitie van het Ctgb om zich op Europees niveau te manifesteren. Die ambitie is belangrijk, pleit Bart Bosveld. “Wij hebben de deskundigheid en die willen we blijvend inzetten. Zo houden we grip op het totale beoordelingsproces binnen Europa. Nederland is erbij gebaat dat het Ctgb binnen Europa meetelt. Doe je dat niet, dan stel je je afhankelijk op en kun je alleen maar volgen.” ■

Work sharing werkt nog niet echt

Door zonale beoordeling en work sharing zouden de nationale toelatingsinstanties minder dubbel werk hoeven te doen en daarmee tijd besparen. Tot nu toe werkt dit nog niet echt. Toelatingsaanvragers zien nu dat bepaalde toelatingsinstanties hun zorgvuldigheid naar een hoger niveau willen brengen, om niet uit de pas te lopen bij de andere instanties. Deze beweging levert, in ieder geval tijdelijk, capaciteitsproblemen op. Toelatingsaanvragers merken dit doordat ze moeilijk hun zonale toelatingsaanvragen kwijt kunnen. “Dat is nu wellicht lastig”, zegt Bart Bosveld. “Maar de zonale beoordeling is net ingevoerd en het proces moet zich nog zetten. In het kader van de Europese harmonisatie is de zonale beoordeling een goede ontwikkeling, want het vermindert de verschillen tussen de landen en het zal op den duur het proces versnellen.”

len. Dat gaat dan knellen.”

Bart Bosveld vervolgt: “Daar komt bij dat vlak voor het van kracht worden van de Verordening een piek zat in het aantal toelatingsaanvragen. Hiermee zorgden de aanvragers ervoor dat hun aanvraag nog volgens de oude regelgeving beoordeeld zal worden. Dat heeft een totale werkvoorraad van zo’n 300 aanvragen opgeleverd.”

Wat ook niet bevorderlijk is geweest voor het afhandelen van de reguliere aanvragen, is de herbeoordeling van de neonicotinoïden die uitgevoerd is. Dit betrof 55 middelen.

“Al met al ook een forse aanslag op onze capaciteit. Dus dat we niet zo heel goed uit het klantonderzoek zouden komen, hadden we een beetje verwacht. Gelukkig waren er ook positieve punten. Zo was er vooruitgang geboekt in de waardering van de Europese stofbeoordeling en is het aantal tevreden klanten toegenomen.”

Doorlooptijd verbeterd

In het klantonderzoek blijkt de doorlooptijd van toelatingsaanvragen een heikel punt. “Toch hebben we juist daarin forse winst geboekt”, merkt Bart Bosveld op. “De gemiddelde doorlooptijd is zo’n 16 maanden. In 2010 heeft ECPA een onder-

zoek gedaan naar de doorlooptijden. Daarin wordt voor Nederland een gemiddelde doorlooptijd van 26 maanden genoemd. Dat is dus met tien maanden verbeterd.”

Bart Bosveld vervolgt: “Voor aanvragen waarbij een volledig en toereikend dossier is ingediend, was in 2011 de tijd tussen indiening en toelating gemiddeld 12,5 maanden. Voor ontoereikende dossiers, waarvoor bij de beoordeling nog aanvullende gegevens nodig bleken, was de gemiddelde doorlooptijd 21,5 maanden. Dit laatste is in ongeveer de helft van het aantal aanvragen het geval. Er kan dus ook nog aanzienlijke tijdswinst geboekt worden als de aanvrager zorgt voor een volledig en toereikend dossier.”

Hoe heeft het Ctgb de genoemde verbetering gerealiseerd? “Een toelatingsbeoordeling is te beschouwen als een keten, waarvan de sterkte wordt bepaald door de ‘zwakste’ schakel. Een beoordeling bestaat uit meerdere deelbeoordelingen, door gespecialiseerde disciplines binnen het Ctgb. Als één van die disciplines met een (tijdelijk) capaciteitsprobleem kampt, werkt dat door in de hele keten. We hebben die verbetering van 26 naar 16 maanden weten te realiseren door een verbetering van de efficiëntie en een betere aansluiting van de deelbeoordelingen.

Johan de Leeuw nieuwe collegevoorzitter

Per 1 april 2012 is Johan de Leeuw benoemd als voorzitter van het Ctgb. Hij volgt Dick Tommel op, die voorzitter was van 2000 tot 2011. Johan de Leeuw startte zijn loopbaan als secretaris van Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond, was lid van de Tweede Kamer voor het CDA en bekleedde diverse ambtelijke topfuncties bij het ministerie van Landbouw. Tot 1 september 2012 combineert hij het voorzitterschap van het Ctgb met zijn huidige functie als secretaris-generaal van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.



In het kort

- Het Ctgb wil zich op Europees niveau manifesteren, door een rol te spelen in de zonale procedures.
- Het Ctgb is slecht uit een recent klantonderzoek gekomen. Met name doorlooptijden blijken een heikel punt.
- Toch is de doorlooptijd fors verbeterd.
- De afgelopen paar jaar waren lastig voor het Ctgb. Met name door capaciteitsproblemen kwam het in de knel.
- Onlangs heeft het Ctgb een forse capaciteitsuitbreiding gehad.

Nefyto actief op Twitter



Sinds december 2011 is Nefyto ook actief op Twitter: zie @NefytoNL. Inmiddels is er een 'track record' van 15 tweets en 71 volgers. De berichtgeving in 140 tekens loopt uiteen van de waarschuwing van Europol over namaakbestrijdingsmiddelen tot de conclusie dat Nefyto tevreden is met het overgangsbeleid voor de Regeling Uitzondering Bestrijdingsmiddelen (RUB), maar dat niet-goedgekeurde RUB-toelatingen wel moeten vervallen. Nefyto zal zich overigens beperken tot zakelijke berichtgeving. Op www.nefyto.nl staat een link naar de Twitter-account van Nefyto, waar u de berichten kunt lezen. ■

Geslaagde informatieochtend Expert Centre Speciality Crops



Begin maart presenteerde het Expert Centre for Speciality Crops een nieuwe procedure om sneller, efficiënter en effectiever gewasbeschermingsknelpunten in speciality crops aan te pakken. Sleutelwoorden daarbij zijn: samenwerking tussen de partijen, goede voorbereiding en duidelijke tijdslijnen. Vanuit een lijst met maar liefst 530 knelpunten zijn 24 prioritaire toepassingsgebieden gepresenteerd. Met het aanpakken van deze toepassingsgebieden worden ongeveer 150 knelpunten opgelost, zo is de verwachting. Dat is meer dan een kwart van alle knelpunten die ter voorbereiding van die ochtend waren geïdentificeerd. Zowel chemische, biologische als systeemoplossingen zijn in beeld. De Coördinatoren Effectief Middelenpakket zullen voor 1 mei 2012 het traject invullen om op zo kort mogelijke termijn resultaten te boeken en de projectplannen daarvoor in te leveren. De partijen in het Expert Centre hebben toegezegd alle mogelijke steun te verlenen aan deze projecten en de voortgang ervan nadrukkelijk te bewaken. ■

Campagne voor zorgvuldig particulier gebruik

Mede in het licht van de tweede Nota duurzame gewasbescherming heeft Nefyto in overleg met Tuinbranche Nederland een aantal voorstellen gepresenteerd. Tuinbranche Nederland vertegenwoordigt fabrikanten, importeurs, groothandelaren in tuinartikelen, tuincentra en de tuinretail.



De voorstellen zijn bedoeld om de risico's bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in en om (particuliere) tuinen verder terug te dringen. Het gaat bijvoorbeeld om het verkleinen van de verpakkingsgrootte, het verduidelijken van etiketteksten en het uitvoeren van een campagne (initiatief Tuinbranche Nederland) gericht op het zorgvuldig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen door particulieren. De campagne zal in 2013 van start gaan. Inmiddels hebben de ministeries hun waardering uitgesproken over deze initiatieven. ■

Waterkwaliteit Drentsche Aa sterk verbeterd

De waterkwaliteit in de Drentsche Aa is significant verbeterd. In de afgelopen decennia had het waterbedrijf regelmatig problemen met te hoge gehalten aan bestrijdingsmiddelen in het water van de Drentsche Aa. Herhaaldelijk moest de waterinname tijdelijk worden stopgezet. Vanaf 1994 zijn in het stroomgebied beschermingsmaatregelen genomen. Onder regie van de provincie Drenthe zijn, samen met het Waterbedrijf Groningen en het Waterschap Hunze en Aa's, diverse vul- en spoelplaatsen aangelegd. Tegelijkertijd werd het vullen of spoelen van spuitapparatuur vanuit de beek verboden. Sinds het instellen van de beschermingsmaatregelen en de uitvoering van stimuleringsprojecten is het percentage normoverschrijdingen sterk gedaald. Echte piekconcentraties komen bijna niet meer voor. Het stoppen van de inname voor drinkwater is sindsdien niet meer nodig geweest. ■



DE • NORM • UITGELEGD

VOOR DE TOELATING EN HET GEBRUIK VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN GELDT EEN GROOT AANTAL NORMEN. IN DEZE RUBRIEK WORDEN ZE UITGELEGD.

Ecotoxicologische normen voor oppervlaktewater

Voor oppervlaktewater gelden meerdere normen ter bescherming van het waterleven. Dit zijn zogeheten ecotoxicologische normen. Hoe worden waterplanten, algen, vissen en het andere waterleven beschermd?



In het kader van het toelatingsonderzoek wordt het effect van een werkzame stof op verschillende waterorganismen onderzocht. Die zijn voor het onderzoek verdeeld in vier groepen: waterplanten, algen, vissen en kreeftachtigen. Deze laatste groep wordt in het onderzoek vertegenwoordigd door de watervlo.

Eerst vindt laboratoriumonderzoek plaats om te bepalen bij welke concentraties in het water er voor deze waterorganismen geen effecten optreden. Hierbij wordt gekeken naar kortdurende acute toxiciteit en naar toxiciteit op de lange termijn, waarbij organismen ook gedurende hun gehele leven met de stof in contact worden gebracht. Deze onderzoeken leveren een aantal grenswaarden op, waar (afhankelijk van de test) een veiligheidsfactor van 10 tot 100 op wordt gezet.

Van lab naar praktijk

Na de laboratoriumstudies kan het onderzoek worden verfijnd door het nabootsen van praktijksituaties. Dat kunnen zogeheten mesocosmstudies zijn, waarbij meerdere organismen tegelijk worden getest. Ook kunnen de onderzoeken plaatsvinden in sloten naast een perceel. In deze onderzoeken wordt ook gekeken naar het effect van de stof op het ecosysteem in zijn geheel. Dus niet alleen naar het effect op bijvoorbeeld algen, maar ook naar effect op de algeneters. Naarmate het onderzoek verfijnder is, kunnen de gehanteerde veiligheidsfactoren worden verkleind. In deze fase van het onderzoek kunnen de veiligheidsfactoren naar één, drie of vijf.

Toelatingsnorm

Op basis van genoemde onderzoeken kan een toelatingsnorm worden berekend. De toelatingsnorm is de maximaal toelaatbare concentratie in de aangrenzende sloot van een te behandelen perceel. Dit is de norm die het Ctgb hanteert bij de toelatingsbeoordeling. Bij deze norm worden de kortdurende en de langdurende effecten meegewogen. Er wordt ook bekeken of herstel van het waterleven in de sloot mogelijk is.

MTR

In het kader van het Nederlandse nationale beleid werd er tot voor kort een MTR voor de werkzame stoffen afgeleid. MTR staat voor maximaal toelaatbaar risico (voor het waterleven). De MTR wordt afgeleid door een werkgroep waarin vertegenwoordigers van onder meer het RIVM en Alterra zitten. Dit afleiden gebeurt volgens de methode INS, die ook onder de Kaderrichtlijn Water (KRW) wordt gehanteerd. Voor wat betreft de veiligheidsfactoren scheert de KRW alle chemische stoffen over één kam, ongeacht hoe goed ze onderzocht zijn. Ook wordt herstel na een kortdurend effect niet meegenomen. Dat resulteert erin dat de MTR meestal strenger is dan de hiervoor besproken toelatingsnorm.

AA-EQS en MAC-EQS

De vastgestelde MTR wordt onder de KRW vervolgens vertaald in een AA-EQS (Nederlands: JG-EGS) en een MAC-EQS. AA-EQS heeft betrekking op het jaarlijks gemiddelde en dus op langdurende blootstelling. MAC-EQS heeft betrekking op de maximaal aanvaardbare concentratie en dus op kortdurende blootstelling. Deze normen gelden voor KRW-waterlichamen. Voor het overige oppervlaktewater kunnen ze richtinggevend zijn. De EQS is als onderdeel van de KRW een relatief nieuw onderdeel van regelgeving. Daardoor heeft op dit moment een aantal stoffen wel een MTR, maar nog geen EQS-waarden. Daarin wordt nu een inhaalslag gemaakt.

Landbouwkundig gebruik

Bij het bepalen van de hiervoor genoemde normen is het landbouw-

kundig gebruik niet in beeld geweest. Nadat al deze normen zijn bepaald, wordt gekeken of het landbouwkundig gebruik niet tot normoverschrijdingen leidt. Wordt de toelatingsnorm overschreden? Dan komt er geen toelating. Het eventueel overschrijden van de MTR (en/of EQS-normen) blijkt pas achteraf in de praktijk. Is dat het geval, dan moeten er maatregelen worden genomen om binnen de norm te blijven. Nefyto speelt hierin een rol op basis van haar Product Stewardship Gedragscode. Eventueel vindt een aanpassing van de toelating plaats, bijvoorbeeld door het voorschrijven van driftreducerende doppen of zelfs het laten inperken van het toegelaten gebruik.

In de loop der jaren zijn deze milieunormen steeds meer bepalend geworden in het wel of niet toelaatbaar zijn van een werkzame stof. Om die reden worden in het toelatingsonderzoek steeds vroeger toetsen gedaan om tijdig in te kunnen schatten of een stof, naast voldoende werkzaamheid, ook de toets van de milieurisico's zal kunnen doorstaan. ■

Met dank aan Klaas Jilderda, global registration manager herbicides bij BASF en voorzitter van de werkgroep water van Nefyto.

Nota Duurzame gewasbescherming toont aan: Milieu gebaat bij innovatie

Medio februari 2012 is de evaluatie van de nota Duurzame gewasbescherming gepresenteerd. De doelen voor vermindering van de milieubelasting zijn bijna gehaald. De toelating en de keuze van gewasbeschermingsmiddelen hebben een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan dit resultaat.

Uit de evaluatie blijkt dat tweederde van de milieuwinst te danken is aan emissiebeperkende maatregelen en eenderde aan verschuivingen in het middelenpakket. "Innovatie van het middelenpakket heeft dus een belangrijke bijdrage geleverd", constateert Nefyto-voorzitter Carlos Nijenhuis. "Volgens Nefyto valt hier in de toekomst nog meer winst te halen en zou die eenderde kunnen groeien naar de helft. Voorwaarde is wel dat de toelatingsprocedures versneld worden. Hierin ligt een belangrijke rol voor het Ctgb. Zo valt er tijdswinst te behalen als het Ctgb haar procedures meer afstemt op de Europese kaders en richtlijnen."

Nota en evaluatie

De nota Duurzame gewasbescherming is opgesteld in 2004 door het toenmalige ministerie van LNV. De nota bestrijkt het gewasbeschermingsbeleid in de periode 1998-2010, waarbij 1998 geldt als het referentiejaar voor de te behalen doelstellingen. Doel van het beleid was een meer duurzame gewasbescherming, met behoud van economisch perspectief voor de Nederlandse land- en tuinbouw. In de nota zijn kwantitatieve doelen geformuleerd voor de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater, voor de drinkwaterwinning, voor de overschrijding van de residunormen in voed-

sel en voor de arbeidsveiligheid. Om deze doelen te realiseren is een convenant opgesteld, waaraan meerdere convenantpartners (waaronder Nefyto) zich hebben geconformeerd.

De evaluatie van de nota Duurzame gewasbescherming is uitgevoerd en opgesteld door het Planbureau voor de Leefomgeving. Het 124 pagina's tellende rapport is gepresenteerd op 15 februari 2012. Tijdens een bijeenkomst, waarbij naast de overheid ook alle convenantpartners aanwezig waren, is het rapport overhandigd aan de staatssecretarissen Bleker en Atsma.

Milieubelasting

Voor de vermindering van de milieubelasting waren ambitieuze doelen gesteld. Voor de ecologische kwaliteit van het oppervlakte betekende dit concreet: in 2010 geen overschrijdingen van de waterkwaliteitsnormen en 95 procent vermindering van de milieubelasting van het oppervlaktewater (ten opzichte van 1998).

Dit is niet helemaal gehaald. In 2009 waren op ruim de helft van de meetlocaties de concentraties van één of meer gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater hoger dan de geldende waterkwaliteitsnormen. Verder is de beoogde 95 procent vermindering van de milieubelasting niet gehaald, maar on-



'Samenwerking succesvol'

Carlos Nijenhuis, voorzitter van Nefyto: "De doelen voor de vermindering van de milieubelasting zijn niet helemaal gehaald, maar desondanks is er een substantiële verbetering geboekt naar een duurzame gewasbescherming. Ik zie dat als een succes. Dit succes is vooral bereikt door een intensieve samenwerking door de convenantpartners. Ik vind het dan ook positief dat alle stakeholders doorgaan met die samenwerking, voor het behalen van de doelen van de nieuwe nota. Ik ben de zoon van een akkerbouwer/bloembollenteler en weet wat het van telers vraagt om altijd goed en zorgvuldig te werken. De Nederlandse telers verdienen dan ook een compliment voor het behaalde resultaat op het gebied van emissiebeperking. Maar we zijn er nog niet. De emissie zal nog verder omlaag moeten, willen we een breed pakket van middelen in stand kunnen houden, zeker voor de kleine teelten. Om die verdere emissiebeperking te bereiken is goed gedrag van telers niet gewenst, maar vereist."

geveer 85 procent. Daarmee zijn de ecologische risico's duidelijk afgenomen, zo stelt het rapport.

De kwaliteit van het oppervlaktewater als grondstof voor drinkwater is verbeterd, aldus het rapport. Het doel om het aantal drinkwaterknelpunten te verminderen met 95 procent is niet helemaal gehaald: het resultaat is 75 procent.

Overigens zijn de meetgegevens van 1998 niet optimaal te vergelijken met die van 2010, omdat in 1998 nog geen sprake was van gerichte monitoring. De afspraak is dat de waterschappen en drinkwaterbedrijven deze monitoring nu op orde gaan brengen, zodat een goede vergelijking tussen jaren mogelijk is.

Veiligheid

Voor de voedselveiligheid van Nederlandse land- en tuinbouwproducten was het doel gesteld: 50 procent reductie van de overschrijdingen van de residunorm. In 2010 was het aandeel overschrijdingen van de residunorm 70 procent lager dan in 2003. Daarmee is de doelstelling ruimschoots gehaald. Ook in absolute zin is de hoeveelheid residuen in voedsel verminderd. Deze resultaten zijn onder meer te danken aan het zorgvuldig werken van telers.

In het kort

- De milieudoelstellingen van de nota zijn bijna gehaald: 85 procent minder ecologische belasting van het oppervlaktewater, 75 procent minder drinkwaterknelpunten. Voor beide doelen was 95 procent beoogd.
- Verschuivingen in het middelenpakket (met name door innovatie) heeft voor eenderde bijgedragen aan de vermindering van de milieubelasting. Tweederde komt door emissiereducerende maatregelen.
- Het doel voor voedselveiligheid is ruimschoots gehaald: 70 procent minder overschrijdingen van de residunorm (beoogd was 50 procent).
- Op het gebied van arbeidsveiligheid voor werknemers ligt voor de telers (en de overheid) nog een taak.
- In de nieuwe nota en het Nationaal Actieplan Duurzame Gewasbescherming zal de waterkwaliteit een belangrijk aandachtspunt zijn. Hier ligt nog een grote uitdaging.
- Om verdere emissiebeperking te bereiken is goed gedrag van telers niet gewenst, maar vereist.

gen van de residunorm. In 2010 was het aandeel overschrijdingen van de residunorm 70 procent lager dan in 2003. Daarmee is de doelstelling ruimschoots gehaald. Ook in absolute zin is de hoeveelheid residuen in voedsel verminderd. Deze resultaten zijn onder meer te danken aan het zorgvuldig werken van telers.

Op het gebied van arbeidsveiligheid valt nog het een en ander te verbeteren. Op de meeste bedrijven is wel een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) aanwezig, maar deze wordt niet of nauwelijks actief gebruikt.

Tot slot het doel 'behoud van economisch perspectief voor de sector'. Volgens het rapport is dit doel gehaald en is de concurrentiepositie van de Nederlandse teler, door het streven naar een meer duurzame gewasbescherming, niet in gevaar gekomen. Wel konden de Nederlandse telers minder middelen gebruiken dan de telers in de omringende landen, maar zonder gevaar voor economisch perspectief.

De toekomst

Hoe nu verder? Er komt een nieuwe nota, waaraan nu wordt gewerkt. Onderdeel van deze nota is een Nationaal Actieplan Duurzame Gewasbescherming. In het kader van de Europese Richtlijn voor duurzame gewasbescherming moeten alle lidstaten een Nationaal Actieplan Duurzame Gewasbescherming opstellen, dat in 2012 bij de Europese Commissie moet worden ingediend. Bij het opstellen van de nota (en daarmee het Actieplan) zijn de stakeholders, waaronder Nefyto, betrokken.

"Voor de nieuwe nota en het Actieplan is er één aandachtspunt dat duidelijk in het oog springt", zegt Carlos Nijenhuis. "Dat is de waterkwaliteit. Nefyto en de andere stakeholders zullen een forse inspanning moeten leveren om de waterkwaliteit naar het gewenste niveau te krijgen. Daar ligt een grote uitdaging. We zullen er ook alles aan doen om waterkwaliteit op de agenda voor de nota en het Actieplan te krijgen." ■

Expert Centre broodnodig

In het evaluatierapport worden de resultaten ook per sector weergegeven. Daaruit blijkt dat de akkerbouw het doel van 95 procent vermindering van de milieubelasting heeft gehaald. Het meeste werk valt nog te doen voor de fruitteelt (53 procent vermindering), de veehouderij (48 procent vermindering) en de sierteelt onder glas (4 procent toename). "Je ziet dat het voor met name de kleine teelten het moeilijkst is, omdat die minder kunnen profiteren van de innovatie van het middelenpakket", aldus Nefyto-voorzitter Carlos Nijenhuis. "Dat onderstreept hoe broodnodig het Expert Centre for Speciality Crops is. En dat de toelatingsprocedures voor kleine teelten sneller en laagdrempeliger moeten."



De akkerbouw heeft de doelstelling voor de milieubelasting gehaald.

Veilig opgeslagen, veilig vervoerd

Etiket speelt belangrijke rol bij veiligheid

Het etiket op een gewasbeschermingsmiddel speelt niet alleen een belangrijke rol in de veiligheid rond het gebruik, maar ook in de veiligheid rond transport en opslag. Symbolen, codes en teksten voorzien vervoerder, distributeur en gebruiker van de benodigde informatie.

In deze korte serie over het etiket van gewasbeschermingsmiddelen mag het onderwerp veiligheid bij transport en opslag niet ontbreken. Denk bij veiligheid aan bijvoorbeeld brandveiligheid, arbeidsveiligheid en milieuveiligheid. In dit artikel een uitleg door Annika Goudswaard, manager order handling bij Nefyto-deelnemer Makhteshim Agan.

Alle belangrijke informatie omtrent veiligheid staat op het etiket. Opvallende symbolen attenderen direct op de gevaareigenschappen van de stof in de verpakking. Codes verwijzen naar de risicoclassificatie van de stof. En uiteraard bevat het etiket tekst die zorgvuldig gelezen dient te worden, met instructies die nauwkeurig opgevolgd moeten worden.

De meeste gewasbeschermingsmiddelen zijn voor transport en opslag geïnclassificeerd als gevaarlijke stof. Daardoor vallen ze voor wat betreft het transport onder het ADR. Het ADR is Europese regelgeving en staat voor Accord européen relatif au transport international de marchandises Dangereuses par Route. Voor de opslag van verpakte gevaarlijke stoffen gelden de PGS 15 richtlijnen (Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen 15).

Lange tijd kenden het transport en de opslag van gevaarlijke stoffen ieder hun eigen gevarensymbolen. Met de komst van CLP (zie verderop) gelden zowel voor het transport als voor de opslag dezelfde gevarensymbolen.

Transport

Allereerst het transport. Het ADR schrijft voor hoe gevaarlijke stoffen verpakt moeten worden, hoe samen geladen, van welke labels de verpakking moet zijn voorzien, welke informatie de labels moeten bevatten enzovoorts.

Het ADR kent negen klassen. Zo'n 80 procent van de chemische gewasbeschermingsmiddelen valt in klasse 9 (milieugevaarlijk). Dat is de klasse met minst gevaarlijke stoffen en voorwerpen, waar bijvoorbeeld



Website Fytostat

Nefyto is, in het kader van haar Product Stewardship Gedragscode, de initiatiefnemer van de website www.fytostat.nl. Op deze website is essentiële product- en veiligheidsinformatie met betrekking tot gewasbeschermingsmiddelen te vinden. Er is informatie opgenomen over producten die door deelnemers en aangesloten bedrijven bij de Stichting Fytostat op de Nederlandse markt worden gebracht.

ook lithiumbatterijen in vallen.

Voor chemische stoffen gelden zogeheten UN-nummers, die zijn vastgesteld door de Verenigde Naties. Vrijwel alle gewasbeschermingsmiddelen in ADR klasse 9 hebben het UN-nummer 3082 (vloeistoffen) of 3077 (vaste stoffen). Voor stoffen met onder meer deze UN-nummers biedt het ADR de zogeheten Limited Quantity regeling. Deze LQ-regeling is onder meer bedoeld om het trans-

port van deze stoffen goedkoper te maken (zie kader).

Opslag

Voor de (tijdelijke) opslag van verpakte gevaarlijke stoffen geldt de PGS 15 richtlijn. Deze richtlijn heeft betrekking op brandveiligheid, arbeidsveiligheid en milieuveiligheid.

Afhankelijk van de gevaareigenschappen van de stof(en) en/of de hoeveelheden die worden opgeslagen in een opslagvoorziening zijn er voorschriften voor onder meer de kwaliteit van vloeren, brandpreventie, ventilatie, productopvang, veiligheidsinformatie en noodprocedures.

Voor opslagvoorzieningen groter dan 10.000 kg zijn veelal vergaande voorzieningen noodzakelijk met betrekking tot brandbestrijding, de opvang van bluswater en organisatorische maatregelen.

Eind 2011 is de PGS 15 herzien. Een aantal dringende knelpunten is aangepakt. Ook is een stap gezet naar verbetering van de brandveiligheid en de beoordeling, certificatie



In 2015 wordt in Europa de CLP van kracht voor mengsels en worden de oranje gevarensymbolen vervangen door de bovenstaande witte symbolen.



Annika Goudswaard (Makhteshim Agan): "De industrie streeft naar een optimale veiligheid rond transport en opslag van gewasbeschermingsmiddelen."

en goedkeuring van brandveiligheidsinstallaties.

Symbolen

Op etiketten van gewasbeschermingsmiddelen zijn symbolen te vinden, die wettelijk zijn voorgeschreven. Bekend is het symbool dat aangeeft dat de inhoud milieugevaarlijk is (boom en vis).

De Verenigde Naties streven al geruime tijd naar een mondiale standaardisering van indeling, kenmerking en etikettering van chemische stoffen en preparaten. Om dit te realiseren hebben de VN het GHS geïntroduceerd, wat staat voor Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals.

De EU heeft hiervan een vertaalslag gemaakt naar Europese regelgeving, genaamd CLP (Classification, Labelling and Packaging of chemicals). Deze nieuwe regelgeving is voor actieve stoffen al ingegaan. Voor mengsels (en dus ook gewasbeschermingsmiddelen) wordt de regeling in 2015 van kracht.

Zoals hiervoor verteld, zijn met het ingaan van de CLP de symbolen voor transport en opslag uniform geworden. Daardoor zijn de bekende symbolen enigszins aangepast. In de illustratie links is te zien wat de nieuwe symbolen zijn. Belangrijke wijzigingen zijn de kleur en de vorm van de symbolen.

Scholing

Naast symbolen en codes staan er uiteraard ook teksten op het etiket die betrekking hebben op veiligheid, zoals veiligheidsaanbevelingen en de zogeheten waarschuwingzinnen.

Het is wettelijk voorgeschreven dat alle bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken een veiligheidsadviseur in dienst moeten hebben of moeten inhuren. Werknemers van distributeurs en vervoerders die met gevaarlijke stoffen werken, moeten hierin geschoold zijn. In het verleden kon de scholing plaatsvinden na indienstreding, maar tegenwoordig moet men van tevoren al geschoold zijn.

Goede informatievoorziening is

In het kort

- De meeste gewasbeschermingsmiddelen zijn voor transport en opslag geïnclassificeerd als gevaarlijke stof.
- Daardoor vallen ze voor wat betreft het transport onder het ADR, maar meestal in de minst gevaarlijke klasse.
- Het etiket op gewasbeschermingsmiddelen geeft belangrijke informatie ten aanzien van de veiligheid bij transport, opslag en gebruik.
- In 2015 wordt in Europa de CLP voor mengsels van kracht. Daarmee worden de symbolen voor transport en opslag van stoffen uniform. Dat heeft een aanpassing van de symbolen tot gevolg. De CLP komt voort uit het GHS van de Verenigde Naties.

QR-code

De QR-code (quick response) is een tweedimensionale streepjescode die momenteel flink in opmars is. Even scannen met je smartphone of een ander modern apparaat en je zit meteen op de betreffende website. Nefyto-deelnemer Makhteshim Agan heeft besloten om al haar producten te voorzien van een QR-code. Met één scan kan degene die het product in handen heeft alle informatie vinden die op het product betrekking heeft, zoals gebruiksvorschrift, veiligheidsbladen enzovoorts.



De Limited Quantity (LQ) regeling

Voor een aantal stoffen biedt het ADR de zogeheten Limited Quantity regeling (LQ). Zo ook voor chemische gewasbeschermingsmiddelen met het UN-nummer 3082 en 377 (de meeste gewasbeschermingsmiddelen).

"Een belangrijk voordeel van de LQ-regeling is een besparing op de transportkosten", zegt Annika Goudswaard, manager order handling bij Nefyto-deelnemer Makhteshim Agan. "De LQ-regeling mag worden toegepast als de stoffen zijn verpakt in een doos en de inhoud daarvan niet meer is dan 30 kilogram of liter. Doe je bijvoorbeeld vier cans van ieder vijf liter (dus samen 20 liter) in een doos, dan geldt de LQ-regeling. Er gelden dan iets minder strenge regels voor het transport en de kwaliteit van de verpakking. De industrie streeft naar een optimale veiligheid rond het transport en de opslag van gewasbeschermingsmiddelen. Dus dat de verpakking de juiste informatie levert met betrekking tot de gevaareigenschappen van de stoffen en dat de verpakking altijd van goede kwaliteit is."

Deze sticker geeft aan dat de betreffende stof in ADR klasse 9 valt, waar de meeste chemische gewasbeschermingsmiddelen in vallen. Op verpakkingen waar de LQ-regeling voor geldt, hoeft het cijfer 9 niet vermeld te worden.

COLOFON

NEFYTO BULLETIN 1 | MAART 2012 | JAARGANG 18 Nefyto Bulletin is een uitgave van Nefyto (Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie), belangenorganisatie voor de Nederlandse agrochemische industrie. Het bulletin wordt kosteloos toegezonden aan personen en organisaties die op enigerlei wijze betrokken zijn bij gewasbescherming in Nederland. Nefyto Bulletin verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 1800.
REDACTIE Nefyto, Hogeweg 16 | Postbus 80523, 2508 GM Den Haag | t (070) 750 31 00 | f (070) 354 46 31 | nefyto@nefyto.nl | www.nefyto.nl TEKST EN REALISATIE FredMeijer.nl Communicatie, Doetinchem
ONTWERP EN LAY-OUT Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen FOTOGRAFIE Ctgb, Fred Meijer, Syngenta DRUK JP Offset, Duiven
VERSPREIDING Controlled circulation / ISSN 1382-3833